

SUDSKA KRONIKA: SLUCAJ MILOSEVIC

Author: IWPR
ICTY

Svjedok obrane otkriva da je vojska pokretala kaznene postupke po optuzbama za ratne zlocine

Na sudjenju bivsem jugoslavenskom predsjedniku Slobodanu Milosevicu, svjedocio je – vec treci tjedan uzastopce – nekadasnji zapovjednik savezne vojske Bozidar Delic. On je iznio dokaze koji, po njegovom misljenju, potvrđuju da su snage koje su u kosovskom sukobu 1999. bile pod njegovim zapovjednistvom postivale medjunarodno humanitarno pravo.

Okrivljeni i njegov svjedok se izgleda nadaju da ce, pozivajuci se na dokumente iz kojih se vidi da je vojska i kazнено gonila vojnike koji su pocinili zlocine nad Albancima – te da ih je, ukoliko bi bili proglašeni krivima, i kaznjavala – uspeti pobiti osnovne navode iz kosovske optuznice.

Bivseg jugoslavenskog predsjednika tereti se za organiziranje kampanje masovnog progona oko 800.000 kosovskih Albanaca, koja se u pokrajini odigravala u vrijeme trajanja NATO-vih zracnih napada na Srbiju. Dakle, prema navodima tuzilastva, u proljece 1999. dolazi do masovnih ubojstava, silovanja i pljacki.

Svjedok je, medjutim, nastojao podrzati Milosevicevu tvrdnju da odgovornost za kampanju terora i masovne progone ne snose snage sigurnosti koje su se nalazile pod kontrolom Beograda, nego NATO.

Delic je – uz podrsku Milosevica, koji sam vodi svoju obranu – najveći dio tjedna potrosio na tumacenje brojnih dokumenata Vojske Jugoslavije (VJ), a sve u nadi da ce dokazati da je njenim pripadnicima bilo naredjeno postivanje medjunarodnog humanitarnog prava, te da su, ukoliko se toga nisu pridrzavali, bivali i kazнено gonjeni.

Tako na osnovu dokumenata koje je Delic predocio sudu proizilazi da su izvjesni vojnici, koji su se nalazili pod njegovim zapovjednistvom, bili optuzeni za ubojstvo, kradju ili silovanje. Delic se pozvao na podatak da je tokom tog razdoblja ukupno 279 pripadnika VJ-a bilo uhapseno na osnovu optuzbi za neko od spomenutih kaznenih djela.

Tokom ispitivanja, koje je protjecalo u znaku njegovih sugestivnih pitanja, Milosevic je zelio da mu svjedok potvrdi kako je “primjenjivao zakon cak i u vrijeme trajanja najtezih sukoba” s NATO-om i Oslobodilackom vojskom Kosova (OVK).

Delic je pak sudu predocio dokumente koji pokazuju da su barem neki od preko stotinu pripadnika njegove brigade – koliko ih je okrivljeno za zlocine – bili osudjeni i kaznjeni.

A kada je sudac Patrik Robinson (Patrick Robinson) upozorio na to da se slucajevi o kojima govore Delic i okrivljeni ne spominju u optuznici, Milosevicev sluzbeni branilac Stiven Kej (Steven Key) je objasnio da doticni dokumenti predstavljaju “dokaz da je mehanizam pravne drzave, cak i u ratnom stanju, ipak funkcionirao”.

“Treba uzeti u obzir da su ti mehanizmi funkcionirali . . . pogresno bi bilo smatrati da je on [Milosevic] odgovoran za svaki pojedinačni zlocin koji se dogodio.”

Istina, Milosevic je dotakao i jedan zlocin koji je spomenut i u optuznici. Rec je o pogibiji 110 albanskih civila, koji su navodno bili pritvoreni, a potom i spaljeni u jednoj kuci u selu Mala Krusa. Spomenuto selo bilo je u zoni odgovornosti 549. motorizirane brigade VJ-a, kojom je zapovijedao Delic.

Mehmed Krasnici (Mehmed Krasniqi), koji se pred sudom pojavio 2002. kao svjedok optuzbe, opisao je svoj boravak u spomenutoj kuci, koju su po njegovim rijecima – u trenutku kada se u njoj nalazilo vise od stotinu ljudi – spalili pripadnici srpskih snaga.

Delic je odmah negirao te tvrdnje, pribjegavajuci cirkularnoj argumentaciji po kojoj bi “da se tako nesto dogodilo, [on] svakako znao za to” – sto bi znacilo da je njegovo neznanje ujedno i dokaz da se zlocin nije dogodio.

“Moje su jedinice blokirale prilaze selu, a nadlezni zapovjednik me nije obavijestio ni o kakvom incidentu te vrste”, rekao je Delic.

Milosevic se takodjer nadao da ce Delic u svom svjedocenju potvrditi njegovu tezu da su stotine tisuca albanskih izbjeglica u razdoblju od ozujka/marta do lipnja/juna 1999. Kosovo napustile u strahu od bombardiranja NATO-a, borbi izmedju jugoslavenske vojske i albanskih pobunjenika, kao i zbog unaprijed pripremljenog plana po kojem je odlaskom s Kosova trebalo opravdati zracne udare NATO-a.

U optuznici se navodi da su Albanci bježali pod pritiskom zdruzenih vojno-policijskih snaga, koje su bile pod zapovjednistvom Beograda. Pripadnici tih snaga su se kretali od kuce do kuce, prisiljavajuci ljude na odlazak; stovise, u nekim su ih slucajevima provodili sve do granice kako bi se uvjerali da ce zaista napustiti pokrajinu.

Da bi pobio te navode, Delic je u sudnici emitirao razgovore koji su s kosovskim Albancima na granicnim prijelazima nacinjeni za lokalni ogranak srpske drzavne televizije, koju je Milosevic sve vrijeme dok je bio na vlasti koristio kao osnovno sredstvo propagande. U tim razgovorima Albanci izjavljuju da su svoje domove napustili zbog NATO-a; na nagovor sudaca, Milosevic je najavio kako namjerava pozvati i izvjestan broj albanskih svjedoka koji ce i pred sudom potvrditi te navode.

U pauzama izmedju snimljenih razgovora, kamera klizi preko mase Albanaca koja se tiska ka granicnom prijelazu: neki su u strahu i jedva cekaju da odu. Mnogi svjedoci koji su se pred sudom pojavili tokom dokaznog postupka optuzbe govorili su o tome da su im, dok su odlazili s Kosova, pripadnici srpskih snaga oduzimali osobne isprave i registarske tablice. Tuzioci su isticali kako je to cinjeno u namjeri da se uklone tragovi dotadasnjeg zivota Albanaca na Kosovu, kao i njihovo jugoslavensko drzavljanstvo – a time i sprijeci eventualni povratak prognanih.

Delic nije negirao da su njegove jedinice pratile Albance sve do granice – ali je objasnio da je to cinjeno zarad “njihovog sigurnog prolaska kroz minska polja” i zone borbenih djelovanja. Dodao je i da je, ako su dokumenti na granicnom prijelazu bacani, to cinjeno zato sto su ih se ljudi dobrovoljno, a ne po nalogu odricali.

Svjedok je pokazao i jedan od letaka koji su u to vrijeme bili bacani iz aviona NATO-alijanse, u kojima se srpski vojnici pozivaju da dezertiraju i “vrate se kuci zivi”. Delic je nagovijestio da je i takva propaganda mogla kod albanskih civila izazvati strah.

Pokusavajuci podrzati tezu po kojoj su Albanci bježali od bombardiranja, i Milosevicev sluzbeni branilac, Stiven Kej, podsjetio je suce da je, prema Delicevim navodima, samo u zoni njegove nadleznosti bilo baceno vise od stotinu bombi.

Svjedok je tvrdio i da su zračni udari NATO-a bili uskladjeni s opsežnijim vojnim operacijama koje je OVK poduzimao iz Albanije i s Kosova, a u namjeri da preuzme kontrolu nad pokrajinom.

“Postojao je visok stupanj suradnje između NATO-a i OVK-a”, rekao je Delić, dodajući da su albanski pobunjenici vojnoj alijansi prosljedjivali obavještajne podatke o položajima srpskih snaga na terenu, koji su potom bile bombardirani.

Prema Kejevim riječima, ukoliko su ti napadi zaista bili koordinirani, Srbija je zaista imala pravo na samoobranu, a u sklopu nje i na vojne operacije. No, u optuznici se navodi da su njene snage bile uključene u kampanju masovnog etnickog čišćenja.

Milosević je ovoga tjedna pokušao pobiti i navode kojima je, tokom unakrsnog ispitivanja, doveden u pitanje Delićev kredibilitet.

Svjedoci optuzbe su ovog svjedoka obrane ranije optuzili da je izdavao naloge za zločine protiv civila. Bivši pripadnici jedinica kojima je Delić zapovijedao – svjedoci K-32 i K-41 – potvrdili su tokom dokaznog postupka optuzbe da je Delić i neposredno umiješan u ubojstva albanskih civila, jer ih je osobno naredjivao.

Delić je te svjedoke ovoga tjedna nazvao “lazovima”. K-32 je inače izjavio da je dezertirao iz VJ-a jer je bio zgađen onim što je vidio na Kosovu.

Tuzilac Džefri Najs (Geoffrey Nice) je unakrsno ispitivanje Delića započeo 7. srpnja/jula, svega desetak minuta prije okončanja ovojednih zasjedanja. Očekuje se da će unakrsno ispitivanje potrajati tokom većeg dijela sljedećeg tjedna.

Goran Jungvirth je suradnik IWPR-a u Hagu.

Location: Kosovo

Focus: Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/sudska-kronika-slucaj-milosevic-38>